

Asia: VN/21366/2020-LVM-48

Lausuntopyyntö jakelutuen vaihtoehtoja koskevasta liikenne- ja viestintäministeriön arviomuistiosta

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset näkemyksenne jakelutuesta

Suomen Yrittäjät toteaa, että mikäli lehden jakelijalle osoitettua jakelutuen käyttöönottoa edistetään, olisi se suunniteltava tarkoin niin, ettei kilpailua vääristäviä vaikutuksia pääse syntymään. Keskeistä on, että jakelutuki toteutetaan siten, että erikokoiset yritykset pääsevät siihen osallisiksi ja voivat tarvittaessa sovittaa sitä muuhun liiketoimintaansa harvaanasutulla alueella. Uusien toimijoiden alalle tulon kynnystä on pyrittävä madaltamaan.

Kilpailutusalueista ja ylipäättänsä kilpailutuksesta tulisi käydä esimerkiksi maakuntarajat mukailevat huolelliset markkinakartoitukset ja -vuoropuhelut sekä yritysvaikutusten arvioinnit.

Suomen Yrittäjät mielestä mahdollisen jakelutuen toteuttamisen tavoitteena tulisi olla alan markkinoiden kehittäminen ja kilpailtavuus. Markkinoiden toimivuuden kannalta tarkoituksenmukaisin vaihtoehto voisi olla, että tuen kilpailutus toteutetaan niin, että erikokoiset yritykset pystyvät siihen osallistumaan ja sovittamaan myös muuta liiketoimintaa sen yhteyteen maaseudulla. Laki julkisista hankinnoista edellyttää jo tarkoituksenmukaisia hankintakokonaisuuksia, pk-yritysten pääsyä kilpailemaan ja hankintojen jakamista osiin.

Jakelutukea suunnitellaan määräaikaiseksi ratkaisuksi "niin kauan kuin paperilehdellä on riittävä kysyntä", joten se ei olisi kestävä keino turvata tiedon-saantia haja-asutusalueella. Aikaa kestävä ratkaisu olisi, että yleispalvelua avattaisiin kilpailulle myös taajama-alueilla. Siten varmistettaisiin kestävästi yleispalveluvelvoitepostin jakelutehtävien kiinnostavuus ja tarjoajien tarjonta myös harvaanasutulla seudulla myös tulevaisuudessa.

Suomen Yrittäjät katsoo, että Suomessa jakelutuki ei todennäköisesti jäisi muutaman vuoden väliaikaisratkaisuksi. Muutos digiaikaan tapahtuu hitaasti. Lisäksi tuesta luopuminen olisi poliittisesti erittäin vaikeaa.

Suhtaudumme myös kyseenalaistaen siihen, että julkaisijat käytännössä pakotettaisiin vähentämään ilmestymiskertojaan tuen päättymisen jälkeen. Tämän vuoksi maaseutualueiden tiedonsaannin takaamiseksi on etsittävä pitkäkestoisia ja realistisia ratkaisuja. Tähän Suomen Yrittäjät on esittänyt pitkään ratkaisuksi, että jakelupalvelun tuottaminen tulisi mielestämme avata kokonaan markkinoiden toteutettavaksi.

Näkemyksenne kilpailutettavista tuotteista (5.1)

-

Näkemyksenne jakeluajasta (5.2)

Kilpailutuksen tulee sallia varhaisjakelu, mutta sen ei tule olla velvoittava. Tämä on tärkeää, jotta kilpailutukseen osallistumisesta tulee useammalle houkuttelevaa. Liian tiukka vaatimus varhaisjakelusta voisi johtaa siihen, että jakeluun olisi hankalaa tai mahdotonta yhdistää muuta liiketoimintaa.

Näkemyksenne tukikauden pituudesta (5.3)

Suomen Yrittäjät yhtyy muistion näkemykseen siitä, että mahdollisesti kilpailutukseen osallistuvien toimijoiden kannalta tukikauden pituuden tulee olla riittävän pitkä, jotta esimerkiksi mahdolliset investoinnit ovat kannattavaa tehdä ja tuki tarjoaa mahdollisuuden kannattavaan toimintaan riittävällä varmuudella. Myös kilpailutuksen tulee pituudeltaan olla sellainen, että sillä pystytään reagoimaan jakelussa tapahtuviin mahdollisiin muutoksiin, jotka voivat vaikuttaa jakelun järjestämiseen ja siitä aiheutuviin kustannuksiin.

Samalla Yrittäjät haluaa korostaa sitä, että jakelutuki ei todennäköisesti jäisi muutaman vuoden väliaikaisratkaisuksi. Tuesta muodostuu helposti jatkuva käytäntö, josta käydään poliittinen keskustelu määräajoin hallituksen neuvotteluissa talousarviosta ja valtiontalouden kehyksistä. Siksi maaseutualueiden tiedonsaannin takaamiseksi on etsittävä pitkäkestoisia ja realistisia ratkaisu-ja, kuten kilpailutuksen avaaminen myös taajamassa.

Näkemyksenne jakeluetäisyydestä (5.4)

On perusteltua, että jakeluetäisyyden osalta määriteltäisiin kilpailutuksen ehtoihin enimmäisetäisyys, jonka päässä olevaan jakelupisteeseen lehden voisi jakaa. Jakelupisteen enimmäisetäisyys kotitaloudesta voitaisiin määritellä nykyisten heittolaatikkokäytäntöjen ja etäisyyksien pohjalta kuitenkin niin, että tietosuojakäytännöt tulevat huomioituiksi.

Näkemyksenne kilpailutuspäivien määrästä (5.5)

Kannatamme kahden päivän jakelumallia. Viiden päivän malli voisi vaarantaa nykyisen markkinaehtoisen jakelun siirtämällä tuen piiriin myös näitä toimintoja. Viiden päivän malli voi myös

vaatia sellaisia mittavampia alkuinvestointeja, jotka vähentäisivät kilpailutukseen osallistuvien toimijoiden määrää. Jakelumalli on pyrittävä toteuttamaan tavalla, joka mahdollistaa sen laajentamisen useammalle päivälle, mikäli tulevaisuudessa se on tarpeellista.

Yrityksille mainostajille ja lehdille on erittäin tärkeää, että sääntely edelleen osoittaa tietyt ja kiinteät viikonpäivät, milloin jakelua suoritetaan. Laissa on säädettävä, että ne ovat oltava tietyt päivät koko maassa, jotta postin jakelutoiminta on ennustettavaa ja selkeää. Yleispalvelutuotteiden sekä jakelutuen yhteensovittaminen edellyttää kiinteiden molemmissa tapauksissa nimenomaisten jakelupäivien osoittamista.

Näkemyksenne kilpailutuksen aluekoosta (5.6)

Kilpailutusalueiden on oltava sellaisia, että siellä syntyy todellista kilpailua. Jakelutuen yksi tehtävä on oltava kilpailun synnyttäminen ja edistäminen. Kilpailutusalueista ja muista kilpailutuksen sisällöistä tulisi käydä maakunnalliset markkinakartoitukset ja -vuoropuhelut sekä alueelliset yritysvaikutusten arvioinnit.

Suomessa on moninaisia maakuntia ja jotkut maakunnalliset kilpailutusalueetkin voivat paikoin olla tarpeettoman suuria, milloin tarkoituksenmukaisempi kokonaisuus voi olla seutukunta- tai kuntataso. Alueelliset erot sekä erot markkinaehtoisesta jakelun olemassaolosta on pyrittävä ottamaan riittävän tarkasti huomioon. Siksi on tärkeää valmistella kilpailutus alueittain ja tarkasti yhdessä yritysten kanssa.

Suomen Yrittäjät korostaa, että kilpailutuksessa on kunnioitettava lakia julkisista hankinnoista, joka edellyttää pk-yritysten pääsyä kilpailemaan, hankintojen jakamista tarkoituksenmukaisiin kokonaisuuksiin sekä hankintojen jakamista.

Muita mahdollisia seikkoja, jotka tulisi huomioida valmistelussa (5.7)

Kilpailutuksessa ei tule estää yrityksiltä muuta liiketoimintaa jakelutoiminnan ohella, kuten palveluiden tai tuotteiden muuta jakelua tai henkilö- tai tavara-kuljetusta. Myöskään alihankinnan käyttöä tai alihankinnan ketjutusta ei ole tarpeen kieltää.

Kilpailutusten kriteerien tulee olla kohtuullisesti täytettävissä ja todennettavissa pk-yrityksissä. Yhtenä jakelutuen tavoitteena voisikin olla se, että mitä muuta yrittäjyyttä ja liiketoimintaa se mahdollistaa harvaanasutulle alueelle.

Jakelutuki ei saa myöskään motivoida lopettamaan kaupallista jakelua.

Tikkala Janika
Suomen Yrittäjät